

Puls Regionu

LUBELSKI INFORMATOR UNIJNY

Fundusze unijne na utworzenie Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy szpitalu psychiatrycznym w Lublinie

Lubelskie dla biznesu:

Blisko 675 milionów złotych na preferencyjne pożyczki z dotacjami dla przedsiębiorców

---

Oferta dla lubelskich firm w II połowie 2023 r.

Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju ma blisko 500 mln złotych na wsparcie lubelskich firm

Spis treści

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego

Zobaczyli, jak zostały wydane unijne pieniądze..... **4**

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Fundusze unijne na utworzenie Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy szpitalu psychiatrycznym w Lublinie..... **6**

Pieniądze na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii..... **24**

Europejski Fundusz Społeczny Plus

Programy stypendialne dla uzdolnionych uczniów w Województwie Lubelskim..... **16**

Polityka Senioralna – przedsięwzięcie priorytetowe Województwa Lubelskiego..... **18**

„Lubelskie dla Ukrainy!”..... **20**

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 – możliwości dla osób młodych..... **26**

Lubelski Informator Unijny „Puls Regionu”
wersja elektroniczna

Wydawca: Departament Zarządzania Programami Regionalnymi
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl, www.rpo.lubelskie.pl,
www.facebook.com/FunduszeEuropejskieLubelskiego

Fundusze dla biznesu

- Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju ma blisko 500 mln złotych na wsparcie lubelskich firm **8**
- PARP wybierze operatorów odpowiedzialnych za wsparcie dla branż: HoReCa, turystyka i kultura **9**
- Innopoint dla przedsiębiorców..... **10**
- Wsparcie lubelskich MŚP na rynkach zagranicznych..... **11**
- Oferta dla lubelskich firm w II połowie 2023 r..... **12**

Rewitalizacja

- Kraśnik walczy z wykluczeniem społecznym..... **21**
- Rewitalizacja szansą na rozwiązywanie problemów społecznych..... **23**

Informacja i promocja

- Pomoc dla przyszłych Wnioskodawców..... **7**
- Fotoreportaż. Dni Otwarte Funduszy Europejskich Janów Lubelski 2023..... **14**
- „Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji” jest już dostępny..... **17**

Redakcja: Oddział Komunikacji i Promocji, Departament Zarządzania Programami Regionalnymi

Fotografie: ©UMWL, Adrianna Iwan, Żaklina Król-Majewska, Łukasz Frączek, Marcin Tarkowski, Jan Jakub Smarczowski PIXEL, Michał Lenart, Polska Press, DISR.

Okładka: Na zdjęciu uczestnicy wizyty monitoringowej przed siedzibą nowego środowiskowego Centrum Wsparcia w Kraśniku.

Druk, skład i łamanie: Wydawnictwo DRAGON Sp. z o. o.

E-book: Pobierz elektroniczną wersję „Pulsu Regionu”. E-book znajdziesz na stronie rpo.lubelskie.pl w zakładce Wiadomości – E-publicacje

Zobaczyli, jak zostały wydane unijne pieniądze

Członkowie i Członkinie Komitetu Monitorującego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego odwiedzili kilka projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Wyprawa okazała się bardzo udana.

– Zaprosiłem przedstawicielki Komisji Europejskiej, Aleksandrę Kowalską i Anetę Sobotkę, oraz Członków i Zastępców KM FEL do udziału w wizycie studyjnej

– mówi **Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski**. – Nasz plan przewiduje odwiedzinę miejsc, gdzie realizowane były interesujące pro-

jekty współfinansowane z pieniędzy unijnych. Wybraliśmy Lublin i jego okolice oraz Kraśnik.

Na liście odwiedzanych projektów 15 czerwca br. znalazły się:

Dom Pomocy Społecznej „Kalina” w Lublinie

Zrealizowano tu aż 3 projekty z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL) – jeden z Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne oraz dwa z Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych. Za ich realizację Samorząd miasta Lublin w ubiegłym roku uhonorowany został tytułem Ambasadora Funduszy. „Kalina” jest wysoko oceniana także przez jej podopiecznych.

Przedszkole nr 88 w Lublinie

„Kolorowe BeryLOVE – nowe przedszkole w Lublinie” to tytuł projektu zrealizowanego w ramach Działania 12.1 Edukacja przedszkolna RPO WL, w ramach którego powstało Przedszkole nr 88 przy ul. Berylowej 7 w Lublinie. Tutaj wsparcie było realizowane w ramach projektu z zakresu edukacji przedszkolnej. Dzięki funduszom powstało aż 300 nowych miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Plantalux Sp. z o.o.

Kolejnym etapem wizyty studyjnej była Konopnica. Tutaj uczestnicy wizyty wzięli udział w uroczystości otwarcia części obiektu współfinansowanego z Działania 15.1 Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie energetyki RPO WL w ramach mechanizmu REACT-EU. Przedmiotem projektu była instalacja fotowoltaiczna wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

MAL-PLAST Konrad Rymarczyk

Właściciel tej kraśnickiej firmy z powodzeniem zrealizował projekt związany z przetwarzaniem odpadów tworzyw sztucznych w ramach Działania 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP RPO WL. Projekt przewidywał wprowadzenie innowacyjnej w skali kraju technologii do regranulacji tworzyw polimerowych. Obejmował zakup 3 nowych środków trwałych, w tym linii granulacyjnej i linii myjącej odpady z tworzyw sztucznych.

Środowiskowe Centrum Wsparcia w Kraśniku

Wartość projektu wynosiła ponad 22 mln zł, a dofinansowanie unijne ponad 15 mln zł. Projekt realizowany jest w ramach Działania 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Uroczyste przecięcie wstęgi i otwarcie Środowiskowego Centrum Wsparcia z udziałem Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego i przedstawicielek Komisji Europejskiej Aleksandry Kowalskiej i Anety Sobotki było finałem wizyty studyjnej.

(Więcej na temat tego projektu na stronie 21).

Fundusze unijne na utworzenie Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy szpitalu psychiatrycznym w Lublinie

Podpisane pod koniec kwietnia br. porozumienie pomiędzy Szpitalem Neuropsychiatrycznym im. prof. Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie a Kuratorium Oświaty w Lublinie pozwoli na utworzenie Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży. Projekt jest możliwy dzięki dofinansowaniu ze środków z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

W wydarzeniu wzięli udział: Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, dyrektor Szpitala Neuropsychiatrycznego im. prof. Mieczysława Kaczyńskiego SP ZOZ Piotr Dreher (drugi z lewej) oraz Minister Edukacji i Nauki prof. Przemysław Czarnek (pierwszy z prawej) i Lubelska Kurator Oświaty Teresa Misiuk

Dwa projekty

Porozumienie zakłada realizację dwóch projektów finansowanych z różnych działań programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego:

1. „Poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki psychologicznej, psychiatrycznej i leczenia uzależnień dzieci i młodzieży poprzez utworzenie Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. Prof. M. Kaczyńskiego w Lublinie”. Dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniesie 10 mln euro. Pieniądze na jego realizację zare-

zerwowano w ramach Działania 7.8 Infrastruktura ochrony zdrowia.

2. „Funkcjonowanie i rozwój Regionalnego Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. Prof. M. Kaczyńskiego w Lublinie”. Na ten cel wydane zostanie prawie 7 mln euro pochodzących z dofinansowania UE. Pieniądze na ten cel przewidziano w Działaniu 8.6 Usługi zdrowotne.

Istotą obu projektów będzie zapewnienie tak potrzebnej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z terenu województwa lubelskiego.

Cel i założenia

Zakres działań wynikających z porozumienia zakłada utworzenie systemu wsparcia psychologicznego w:

- szkołach podstawowych,
- ponadpodstawowych,
- przedszkolach,
- ośrodkach specjalnych.

Realizację zadań stawianych uczestnikom porozumienia ułatwi wzniesienie nowej siedziby dla m.in. czynnych przez całą dobę Poradni Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz Oddziału Psychiatrycznego. Przewidziano również utworzenie poradni psychologicznych dla dzieci i młodzieży w:

- Cholewiance,
- Chełmie,
- Radecznicy
- Suchowoli.

Oprócz tego zakłada się utworzenie 120 punktów wsparcia psychologicznego w ośrodkach edukacji. Projekty przewidują również realizację działań promocyjnych na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży województwa lubelskiego. Będzie to możliwe dzięki organizacji konferencji i szkoleń oraz doskonaleniu zawodowemu kadry pedagogicznej szkół Lubelszczyzny. Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć ma na celu poprawę kondycji psychicznej dzieci i młodzieży oraz rozwój środowiskowego modelu psychologicznej opieki zdrowotnej dla młodych pacjentów poprzez budowę sieci wspólnie działających instytucji i podmiotów, w których będą mogli otrzymać skoordynowane wsparcie.

Pomoc dla przyszłych Wnioskodawców

Pod koniec kwietnia Departament Zarządzania Programami Regionalnymi przeprowadził cykl szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców w ramach ogłoszonych i planowanych do ogłoszenia naborów wniosków o dofinansowanie z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Spotkania z udziałem m.in. Marszałka Województwa Stawiarskiego Jarosława Stawiarskiego i kierownictw instytucji wdrażających program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego cieszyły się dużym zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów

Cykl zainaugurowało spotkanie w Kraśniku. Wzięł w nim udział Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. – Kiedy Komisja Europejska 24 listopada 2022 r. zatwierdziła Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 jako pierwszy program regionalny w Polsce, deklarowaliśmy, że dodożymy wszelkich starań, by pierwsze nabory wniosków o dofinansowanie zostały ogłoszone już w pierwszym kwartale 2023 r. – mówił, otwierając szkolenie **Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.** – Dziś możemy z satysfakcją powiedzieć, że założenie to zostało osiągnięte w pełni, ponieważ w marcu ogłoszonych zostało pierwszych 11 naborów. Sześć z nich, na łączną kwotę wsparcia przekraczającą miliard złotych, zostało już zakończonych. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie i pozostałe instytucje wdrażające Fundusze Europejskie dla Lubelskiego, dokładają wszelkich starań, by potencjalnym wnioskodawcom ułatwić starania o dotacje lub pożyczki. Służyć temu mają różne formy spotkań, warsztatów, webinarów i szkoleń. Takich ja te, których cykl właśnie wystartował.

– Oprócz Kraśnika szkolenia zrealizowaliśmy w Chełmie, Tomaszowie Lubelskim i Radzyniu Podlaskim – mówi **Dyrektor Departamentu Zarządzania Programami Regionalnymi Anna Brzyska.**

– Naszym celem było przybliżenie potencjalnym Beneficjentom zasad aplikowania i realizacji projektów obowiązujących w perspektywie finansowej 2021-2027.

Szkolenia prowadzili pracownicy Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego UMWL, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego UMWL, Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie. Uczestnicy spotkań mogą również korzystać ze wsparcia pracowników Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich.

We wszystkich szkoleniach udział wzięło blisko 350 osób. Oprócz Marszałka Jarosława Stawiarskiego i Dyrektora Anny Brzyskiej z potencjalnymi beneficjentami spotykali się także:

– Marek Neckier, Dyrektor Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie,

- Robert Chmura, Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Łukasz Budyńczuk, Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Piotr Zych, p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sławomir Sołtys, p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Katarzyna Mazurek, Zastępca Dyrektora Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie,
- Iwona Jachowicz, Naczelnik Wydziału Naboru, Promocji i Wsparcia Technicznego w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Lublinie,
- Magdalena Kamińska, Zastępca Naczelnika Wydziału Naboru, Promocji i Wsparcia Technicznego w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Materiały szkoleniowe

Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju ma blisko 500 mln złotych na wsparcie lubelskich firm

Kwotą blisko pół miliarda złotych będzie dysponował Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju. Pieniądze w formie preferencyjnych pożyczek trafią do lubelskich przedsiębiorców. 21 czerwca 2023 r. Województwo Lubelskie podpisało aneks z LRFR, na mocy którego Fundusz będzie wdrażał środki finansowe z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego z lat 2014-2020.

Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju to instytucja, która została powołana z inicjatywy Zarządu Województwa Lubelskiego w celu realizacji wieloletniego programu inwestycyjnego wsparcia mikrofirm oraz małych i średnich przedsiębiorstw, których siedziba, oddział, filia czy zakład produkcyjny znajduje się na obszarze województwa lubelskiego. Kluczowym zadaniem Funduszu jest likwidowanie barier w dostępie do kapitału poprzez oferowanie różnych zwrotnych instrumentów finansowych. Na obecnym etapie są to pożyczki.

Pierwsze pieniądze na działalność LRFR Województwo Lubelskie przekazało na podstawie umowy z 3 listopada 2021 roku. Pochodziły one ze strategii wyjścia z instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Teraz budżet Funduszu zostanie powiększony o pieniądze z RPO na lata 2014-2020. Łącznie wartość umowy przekroczy 468 mln zł.

– W sytuacji, kiedy pojawiają się trudności w pozyskaniu kredytu, alternatywa w postaci oferty wyspecjalizowanej jednostki podległej Samorządowi Województwa wydaje się bardzo atrakcyjna – mówi Jarosław Stawiarski, marszałek województwa lubelskiego. – W ciągu kilku lat pół miliarda złotych będzie krąży-

ło wśród mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Nikt nie będzie mógł z nami konkurować, bo ta oferta pożyczek będzie najtańsza i najbardziej korzystna.

Przez niespełna półtora roku działalności Fundusz zaangażował blisko 67 mln zł. Trafiły one do 130 przedsiębiorców działających w województwie lubelskim. Zainteresowanie tą formą wsparcia prowadzenia działalności gospodarczej w regionie jest duże. Łącznie do LRFR wpłynęło 315 wniosków na kwotę blisko 170 mln zł. – Chcemy rozwijać przedsiębiorstwa, stwarzać im dodatkowe szanse i zbudować regionalny system finansowy, który po zakończeniu perspektyw programów funduszowych będzie wartością dodaną dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich firm. Przez 14 miesięcy działalności LRFR wpłynęły do nas wnioski na sumę

przekraczającą wartość, która była kierowana z pierwszej perspektywy funduszy europejskich. To pokazuje, jak duża jest potrzeba na rynku, żeby pozyskać kapitał na dobre pomysły, niekoniecznie na warunkach typowo bankowych – mówi Rafał Langiewicz, prezes Lubelskiego Regionalnego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.

O pożyczki wnioskuje zarówno osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, jak i właściciele małych i średnich firm z bardzo różnych branż: od usług medycznych, ubezpieczeniowych, budowlanych, księgowych, informatycznych, konsultingowych, drzewnych, po producentów bóbrownki amerykańskiej, domów z bali i części samochodowych.

Rafał Langiewicz, prezes Lubelskiego Regionalnego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. i Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski tuż po podpisaniu aneksu zwiększającego dostępne dla przedsiębiorców środki

Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju mieści się w Lublinie przy ul. Artura Grottgera 2 (parter Lubelskiego Centrum Konferencyjnego). Fundusz posiada również stacjonarne oddziały na terenie woj. lubelskiego: w Chełmie, Zamościu i Białej Podlaskiej. Wnioski o pożyczki można również składać w formie elektronicznej. Więcej informacji na stronie internetowej LRFR sp. z o.o.

PARP wybierze operatorów odpowiedzialnych za wsparcie dla branż: HoReCa, turystyka i kultura

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) ogłosiła konkurs, którego celem jest wsparcie przedsięwzięć MŚP z sektorów HoReCa (hotele, restauracje, catering) oraz turystyka i kultura, które zostały najbardziej dotknięte skutkami pandemii COVID-19 w Polsce. Konkurs ma wyłonić pięciu operatorów regionalnych, którzy odpowiedzialni będą we współpracy z PARP za udzielanie w trybie konkursowym wsparcia przedsiębiorcom MŚP. Przeznaczone będzie ono na unowocześnienie lub rozszerzenie działalności przedsiębiorstwa, a jego łączna wysokość wynosi ponad 1,26 mld zł.

Polska Agencja
Rozwoju Przedsiębiorczości

Na co

Na realizację swoich przedsięwzięć, przedsiębiorcy MŚP będą mogli otrzymać pomoc de minimis, która będzie rozliczana w oparciu o rzeczywiście poniesione wydatki. Przedsiębiorstwa MŚP będą mogły przeznaczyć wsparcie na:

- inwestycje w bazę usługową lub produkcyjną, w tym np. roboty budowlane, budowę nowych linii produkcyjnych, zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do uruchomienia nowych produktów/usług, inwestycje związane z zieloną transformacją (w szczególności zachęcające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ich recykling i ponowne wykorzystanie);
- podnoszenie kwalifikacji pracowników;
- usługi rozwojowe, w tym np. na opracowanie studium wykonalności, zmiany modelu biznesowego, opracowanie procedur technicznych w związku z rozszerzaniem lub unowocześnieniem działalności przedsiębiorstwa.

Podział terytorialny

Operatorzy regionalni będą działać w skali regionu obejmującego kilka województw. Region oznaczony jako nr 3 obejmuje województwa: lubelskie, małopolskie, podkarpackie i świętokrzyskie. Dla każdego z tak zdefiniowanych regionów zostanie wybrany jeden operator regionalny.

Kto może ubiegać się o status operatora regionalnego

Do udziału w konkursie PARP zaprasza podmioty posiadające osobowość prawną lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębne przepisy przyznają zdolność prawną lub jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, prowadzące działalność w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczają zysk na cele związane z zapewnieniem korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną.

Wynagrodzenie

Na realizację zadań w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności operator otrzyma pomoc finansową na wydatki własne i partnerów zaangażowanych w realizację przedsięwzięcia. Wydatki muszą być bezpośrednio związane z udzielaniem i rozliczaniem pomocy de minimis udzielanej na przedsięwzięcia MŚP, a koszty te będą rozliczane w sposób uproszczony – w formie kwot ryczałtowych. Łączna wartość środków przewi-

dzianych na pomoc operacyjną dla operatorów wynosi 71,7 mln zł.

Informacje

Informacji dotyczących naboru udziela Infolinia PARP. Zapytania można kierować elektronicznie pod adres info@parp.gov.pl albo telefonicznie pod numer 22 574 07 07 lub 801 332 202. Dodatkowo, w każdy poniedziałek i czwartek, zapewniamy telefoniczne wsparcie eksperckie w przygotowaniu wniosków. Do zakończenia naboru, nasi eksperci są dostępni w te dni w godzinach 10.00-12.00 pod numerami telefonów 22 574 07 07 lub 801 332 202 (w komunikatach IVR prosimy wybrać 5 a następnie 1).

Możliwość składania wniosków o wsparcie przez podmioty zainteresowane rolą operatora zapewniona będzie przez PARP od 10 sierpnia 2023 r. do 28 września 2023 r. Wnioski będzie można składać wyłącznie w formie elektronicznej, za pomocą dedykowanego narzędzia informatycznego.

Szczegóły konkursu znajdują Państwo na stronie internetowej PARP

Innoint dla przedsiębiorców

Jesteś przedsiębiorcą i masz pomysł na projekt? Chcesz skorzystać z programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG)? Skorzystaj z usług Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich w województwie lubelskim (PIFE) w zakresie Innoint!

Jedno z wielu szkoleń organizowanych przez sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich

Innoint to kompleksowa usługa informacyjna w zakresie oferty Programu FENG. Celem projektu jest umożliwienie przedsiębiorcy uzyskania pełnej informacji na temat dostępnych dla niego form wsparcia w ramach FENG. Warto przypomnieć, że jest to program komplementarny w stosunku do wsparcia oferowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Innoint jest nową, bezpłatną usługą realizowaną przez Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich, skierowaną do:

- Przedsiębiorców realizujących projekty B+R+I w małej i średniej skali,
- Przedsiębiorców bez doświadczenia w B+R+I i pozyskiwaniu funduszy europejskich,
- Przedsiębiorców posiadających negatywne doświadczenie w pozyskiwaniu środków europejskich.

Specjaliści ds. Funduszy Europejskich w PIFE (lubelskim, chełmskim i zamojskim) pomogą dokonać samooceny przedsiębiorstwa, wskażą najlepsze źródła dofinansowania, wytłumaczą zapisy regulaminów wyboru projektów oraz wy-

jaśnią terminologię stosowaną w organizowanych naborach. Oprócz tego PIFE na bieżąco szkoli i informują o Funduszach Europejskich.

Weź udział w szkoleniach

Zapraszamy do udziału w bezpłatnych spotkaniach informacyjnych/webinariach czy szkoleniach organizowanych przez PIFE w województwie lubelskim. Najbliższe wydarzenia:

- 26.07.2023 Mobilny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Gminie Hanna
- 27.07.2023 r. Mobilny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Gminie Stary Brus

- 28.07.2023 r. Zamość. Spotkanie informacyjne „Fundusze Europejskie 2021-2027 dla przedsiębiorstw na inwestycje - nabory w 2023 r. według aktualnych harmonogramów”
- 16-30.07.2023 r. spotkanie informacyjne pt.: „Fundusze Europejskie 2021-2027 na OZE dla jednostek samorządu terytorialnego”

Aby zapisać się na ww. wydarzenia oraz być na bieżąco z tymi informacjami warto śledzić naszą stronę internetową

Aby być na bieżąco z informacjami o nadchodzących konkursach, webinarach i szkoleniach możesz zapisać się newslettera na stronach www.funduszeUE.lubelskie.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl.

Jak skontaktować się z PIFE?

- **Główny Punkt Informacyjny w Lublinie ul. Stefczyka 3b, pok. 0.17 i 0.18 tel.: 81 441 68 64, 81 441 65 47, e-mail: pife.lublin@lubelskie.pl**
- **Lokalny Punkt Informacyjny w Chełmie pl. Mickiewicza 37, p. 112, tel.: 82 565 19 21, 514 924 194, e-mail: pife.chelm@lubelskie.pl**
- **Lokalny Punkt Informacyjny w Zamościu ul. Partyzantów 3, po. 22, tel.: 84 638 02 67, 514 923 981, e-mail: pife.zamosc@lubelskie.pl**

Wsparcie lubelskich MŚP na rynkach zagranicznych

Głównym założeniem projektu „Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego III” jest promocja MŚP prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa lubelskiego. Ma ona przyczynić się także do ich umiędzynarodowienia i poprawy konkurencyjności.

Realizator projektu – Departament Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie postawił sobie za cel wzmocnienie potencjału eksportowego firm z sektora MŚP. Zamierza osiągnąć go poprzez realizację działań zmierzających do poprawy ich atrakcyjności, rozpowszechniania informacji o produktach i usługach oferowanych przez MŚP z regionu oraz możliwościach inwestycyjnych i współpracy gospodarczej. Podejmuje się również koordynowaniu w regionie działań, które skierowane są do obecnych i potencjalnych inwestorów i eksporterów. Projekt służyć ma również integracji prowadzonych w województwie działań proeksportowych, proinwestycyjnych i proinnowacyjnych.

Cele szczegółowe wspierające cel ogólny to:

- wzmocnienie potencjału rozwojowego MŚP z terenu województwa lubelskiego;
- wzrost potencjału eksportowego MŚP z regionu;
- wzrost rozpoznawalności MŚP z regionu, w oparciu o zdiagnozowane kluczowe sektory stanowiące o konkurencyjności regionu;
- nawiązanie nowych kontaktów biznesowych przez MŚP z regionu oraz zdobycie nowych rynków zbytu i kanałów dystrybucji;
- wsparcie przy opracowywaniu kompleksowych strategii eksportowych dla MŚP;
- wzrost jakości pracy instytucji publicznych w zakresie obsługi i współpracy instytucjonalnej z biznesem.

Grupą docelową realizowanych w projekcie działań są mikroprzedsiębiorstwa, małe oraz średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą na terenie województwa

lubelskiego, w tym pośrednio ich pracownicy. Będą to w głównej mierze:

- eksporterzy poszukujący rynków zbytu, sposobów na dotarcie do kontrahentów, zainteresowani promocją swoich towarów i usług, potrzebujący wsparcia w zakresie informacji/szkoleń/warsztatów;
- podmioty, które dopiero zaczynają przygotowania do internacjonalizacji i są zainteresowani analizą możliwości wejścia na nowe rynki oraz opracowaniem strategii, poszukujący potencjalnych partnerów, odbiorców towarów i usług, wsparcia w procesach administracyjnych, celnych, prawnych itp.

Pobudzanie innowacyjności w regionie oraz wzrost konkurencyjności MŚP to w kluczowe cele województwa lubelskiego. Samorząd Województwa wykorzystując swój potencjał finansowy i instytucjonalny wspiera MŚP prowadzące działalność gospodarczą w regionie, szczególnie te działające w obszarze inteligentnych specjalizacji oraz takie których produkty/usługi/technologie, wpisują się w wysoką technikę.

Ideą jest przyśpieszenie rozwoju (akceleracja) lubelskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw o dużych potencjałach internacjonalizacji oraz roz-

woju innowacyjnych produktów/usług/technologii.

– *Projekt Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego III” ma służyć umiędzynarodowieniu działalności lubelskich MŚP poprzez wzrost ich pozycji w światowych łańcuchach dostaw – mówi Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski – Chcemy aby były one zdolne do konkurowania na rynkach globalnym.*

Ponadto, projekt ma stymulować wdrażanie w przedsiębiorstwach kompleksowych strategii eksportowych, w powiązaniu z celami zidentyfikowanymi w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku, promocję oferty MŚP, poprzez udział w targach, wystawach i misjach gospodarczych, tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora, a także rozwijanie zaawansowanych form współpracy międzynarodowej.

Dostęp do działań zaplanowanych w projekcie dla grup docelowych ma charakter otwarty. Z możliwości udziału w nim projekcie będzie mógł skorzystać każdy przedsiębiorca z sektora MŚP prowadzący działalność na terenie województwa lubelskiego.

DG UMWL

**W przypadku pytań dotyczących projektu „MGWL III” zapraszamy do kontaktu z Zespołem Departamentu Gospodarki, UMWL w Lublinie
tel. 81 537 16 51
e-mail gospodarka@lubelskie.pl**

Oferta dla lubelskich firm w II połowie 2023 r.

Poszukujesz środków na rozwój firmy? Planujesz wprowadzić nowe rozwiązania cyfrowe do swojego biznesu? Twoim celem jest ekspansja na rynki zagraniczne? Dzięki Funduszom Europejskim możesz skorzystać z dotacji lub preferencyjnych pożyczek unijnych.

Dla kogo unijne pieniądze?

Druga połowa roku dla poszukujących finansowania biznesowych pomysłów zapowiada się bardzo aktywnie! Bo w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie ogłosi kolejne nabory na rozwój firm!

 Udział w targach, wystawach i misjach gospodarczych – dotacje

Działanie 2.7 Lubelskie MŚP na rynkach zagranicznych

Nabór skierowany jest do MŚP, które mogą aplikować o dotację na udział w targach i wystawach o charakterze międzynarodowym oraz w misjach gospodarczych. Celem Działania jest wsparcie promocji oferty lubelskich firm na rynkach zagranicznych. Projekty zwiększą skalę i zasięg ich działalności eksportowej. Nabór wniosków zaplanowano od 19 września do 2 października 2023 r. Na wsparcie przeznaczono 2 550 000 euro.

Lubelskie firmy inwestowały unijne pieniądze również w innowacyjną technologię dla żywności i środowiska

Cyfryzacja – dotacje

Działanie 2.4 Cyfryzacja lubelskich MŚP

Dofinansowanie w ramach naboru otrzymają projekty dotyczące transformacji cyfrowej MŚP. Mowa o rozwiązaniach cyfrowych „szytych na miarę” przedsiębiorstwa, a w szczególności zmianę modeli biznesowych w kierunku Przemysłu 4.0 i gospodarki opartej na danych, digitalizację procesów eksportowych, cyberbezpieczeństwo i inne. O dotację będą mogli starać się MŚP, w terminie od 4 września do 12 października 2023 r. Alokacja w naborze wynosi 5 000 000 euro.

Nabór dla IOB i ośrodków innowacji - dotacje

Działanie 1.6 Wsparcie regionalnych ekosystemów innowacji - nabór dla IOB i ośrodków innowacji

Od września do października 2023 r. instytucje otoczenia biznesu oraz ośrodki innowacji będą mogły składać wnioski o dofinansowanie projektów polegających na sieciowaniu przedsiębiorstw z sektorem nauki i partnerami społeczno-gospodarczymi. Celem Działania jest rozwój regionalnych ekosystemów innowacji przez analizę potrzeb przedsiębiorców w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu. Alokacja naboru wynosi 800 000 euro.

Proinnowacyjne usługi doradcze - dotacje

Działanie 2.5 Usługi dla MŚP

Zakup usług doradczych to projekty dedykowane mikro, małym i średnim firmom. Przedsiębiorcy będą mogli pozyskać proinnowacyjne usługi doradcze od akredytowanych na poziomie krajowym ośrodków innowacji. Nabór zaplanowany został od grudnia 2023 r. do stycznia 2024 r. Na wsparcie przeznaczono 2 925 000 euro.

Dzięki Funduszom Europejskim wiele firm działających w branży medycznej rozbudowało swoje zaplecze techniczne

Hotel w sercu Roztocza dzięki Funduszom Europejskim ograniczył emisję trujących spalin do atmosfery

Efektywność energetyczna - pożyczki

Działanie 4.6 Efektywne energetycznie przedsiębiorstwa

Preferencyjne pożyczki unijne obejmą m.in.: termomodernizację budynków wraz z instalacją OZE, przebudowę linii technologicznych na bardziej efektywne energetycznie, zastosowanie technologii odzysku energii oraz wymianę nieekologicznych źródeł energii. Preferencja pożyczek polegać będzie przede wszystkim na atrakcyjniejszym oprocentowaniu, niż oferowane przez banki komercyjne. Pożyczki kierowane będą do mikro i małych firm oraz spółek prawa handlowego z większościowym udziałem JST. W celu realizacji przedmiotowego wsparcia w trybie niekonkurencyjnym do 27 lipca 2023 r. wyłoniony zostanie fundusz powierniczy. Środki na nabór to 53 252 758,00 euro.

Preferencyjne pożyczki

Przewiduje się, że już na przełomie III i IV kwartału br. lubelskie MŚP będą mogły skorzystać preferencyjnych pożyczek na inwestycje związane z rozwojem czy dywersyfikacją działalności. Udzielaniem pożyczek zajmować się będą partnerzy finansowi Banku Gospodarstwa Krajowego, który realizuje projekt w ramach Działania 2.6 pro-

gramu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego. Partnerów finansowych bank wyłoni w przetargu.

Pożyczone pieniądze firmy będą mogły przeznaczyć na inwestycje początkowe, związane z wyposażeniem firmy w celu wprowadzania na rynek nowych lub udoskonalonych produktów/usług/technologii, zwiększeniem zdolności produkcyjnych lub zmiany technologii produkcji. Wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na inwestycje produkcyjne MŚP, wprowadzające innowacje produktowe, procesowe, marketingowe lub organizacyjne. Dodatkowym elementem projektu mają

być nowoczesne technologie IT. Drugi typ wsparcia to pożyczki na inwestycje skierowane do MŚP na wczesnym etapie rozwoju, w tym firm powracających na rynek po uprzedniej likwidacji.

Szkolenia

LAWP zaprasza do udziału w bezpłatnych szkoleniach, webinarach i dniach otwartych dedykowanych każdemu z naborów. Zachęcamy również do konsultacji z pracownikami Punktu Informacyjnego LAW: ul. Wojciechowska 9a w Lublinie, tel. 81 462 38 12/31, e-mail: lawp@lubelskie.pl

Zautomatyzowana produkcja płytek drukowanych

Zabawa i edukacja

Tym razem spotkaliśmy się w Janowie Lubelskim i było to spotkanie naprawdę pełne atrakcji, zaangażowania i informacji o Funduszach Europejskich. I najważniejsze – na terenie janowskiego Zoom`u Natury pojawiły się tysiące ludzi.

Dni Otwarte Funduszy Europejskich (DOFE) to coroczne święto związane z Funduszami Europejskimi, któremu towarzyszą spotkania z Beneficjentami, koncerty, pikniki. Cel jaki co roku przed sobą stawiamy to prezentacja zmian jakie zachodzą w naszym otoczeniu dzięki funduszom unijnym.

Za sprawą możliwości, jakie odwiedzającym stwarza Zoom Natury, Miasteczko Europejskie zyskało wielu „mieszkańców” i tysiące gości. Przy uliczkach prezentowali swoje stoiska beneficjenci Funduszy Europejskich. Nie zabrakło stoisk, przy których zainteresowani mogli dowiedzieć się wszystkiego na temat Funduszy Europejskich.

Prawdziwe święto nie może jednak obyć się bez części artystycznej. Na scenie wystąpili artyści i Chór Dziecięco-Młodzieżowy Teatru Muzycznego w Lublinie. Zaprezentowali się również podopieczni Janowskiego Ośrodka Kultury. W tym samym czasie w Parku Kreatywnym Zoom-u Natury dostępna była strefa gier i zabaw: dmuchańce, zabawy z animatorami, a także zbudowane dzięki wsparciu Funduszy Europejskich Laboratoria Zoom-u Natury, pokazy egzotycznych zwierząt oraz projekcje filmowe. Zainteresowanie publiczności wzbudził również pokaz umiejętności jaki dali strażacy. Popularnością wśród młodszej części publiczności cieszyła się Stacja Energo-

rowerów. Na tym stoisku dzieci, oprócz świetnej zabawy, mogły się dowiedzieć, czym jest energia odnawialna i jak ważna jest dla nas jej pozytywny wpływ na środowisko.

Po godz. 18.00 dużą sceną DOFE zawładnęły gwiazdy. Do Janowa Lubelskiego zaprosiliśmy znanych i popularnych wykonawców:

- zespół LemON,
- Kamila Bednarka.

Zgodnie z przewidywaniami obydwie koncerty spotkały się z entuzjastycznym przyjęciem kilkudziesięciu tysięcy publiczności. Niemal całodziennie święto zakończył efektowny pokaz laserowy związany tematycznie z Funduszami Europejskimi.

Programy stypendialne dla uzdolnionych uczniów w Województwie Lubelskim

Już na początku lat 60. G.S. Becker wskazał edukację jako inwestycję w kapitał ludzki. Jest to inwestycja w przyszłość, która przekłada się na zwiększoną innowacyjność gospodarki, wyższe tempo wzrostu gospodarczego oraz wpływa pozytywnie na ograniczenie nierówności dochodowych.

Stały rozwój i wykorzystanie nabytych umiejętności w pracy i w działalności pozazawodowej wpłynie na wzrost wydajności i innowacyjności gospodarki regionu. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku w celu strategicznym „Wzmacnianie kapitału społecznego” wskazuje, iż istotną kwestią jest kształtowanie od najmłodszych lat umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych, a także odpowiednie ich wykorzystywanie w sferze osobistej, społecznej i na rynku

pracy. Podstawą rozwoju umiejętności jest zapewnienie sprzyjających warunków uczenia się, niezależnie od statusu społecznego, ekonomicznego oraz indywidualnych predyspozycji. Instytucje powinny udzielać wsparcia przede wszystkim poprzez rozpoznanie i zaspokojenie indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i zawodowych oraz stworzenie warunków do aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Lubelskie dla edukacji

W odpowiedzi na potrzeby wzmacniania kapitału ludzkiego regionu oraz w celu niwelowania barier w dostępie młodzieży do edukacji – w szczególności uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej – Samorząd Województwa Lubelskiego przygotował propozycję dwóch przedsięwzięć priorytetowych planowanych do finansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (FEL 2021-2027) w ramach:

- Działania 10.3 Kształcenie ogólne

© Łukasz Frączek | UMWL

Stypendyści poprzedniej edycji „Lubelskiej kuźni talentów”

- Działania 10.4 Kształcenie zawodowe.

Wnioskodawcą w ramach obu przedsięwzięć jest Departament Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Celem projektów jest zmniejszenie problemów i barier w rozwijaniu talentów i zainteresowań zdolnych uczniów z terenu Lubelszczyzny. Założeniem projektów jest wsparcie uczniów poprzez stypendia przeznaczone na wydatki związane z realizacją celu rozwojowego określonego w indywidualnym planie rozwoju edukacyjnego ucznia. Katalog tych wydatków jest bardzo szeroki i można do niego zaliczyć np. koszty realizacji własnych projektów edukacyjnych, koszty udziału w wydarzeniach edukacyjnych, konkursach i zajęciach pozaszkolnych, opłaceniu kursów i zajęć podnoszących kwalifikacje, umiejętności i kompetencje, wyposażenie indywidualnego warsztatu pracy zawodowej, zakup dodatkowych pomocy edukacyjnych, multimedialnych programów edukacyjnych czy sprzętu komputerowego. Stypendyści z niepełnosprawnością będą mogli sfinansować koszty racjonalnych usprawnień. Uczniowie otrzymają dodatkowo wsparcie doradcze opiekuna dydaktycznego, którego rolą będzie aktywna współpraca z uczniem w zakresie stymulowania samokształcenia, inspirowania do pracy własnej, motywowania

do udziału w olimpiadach, konkursach, turniejach, warsztatach oraz angażowanie się ucznia w działalność społeczną, kulturalną czy sportową. Projekty są odrębnymi przedsięwzięciami, stanowiącymi kontynuację działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 przez Departament Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego. Dotychczas przyznanych zostało prawie 7 tysięcy stypendiów dla uzdolnionej młodzieży na realizację podjętych przez nią działań w ramach indywidualnych planów rozwoju edukacyjnego.

Lubelskie wspiera uzdolnionych

Projekt skierowany jest wyłącznie do zdolnych uczniów szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących (z wyłączeniem uczniów szkół dla dorosłych) mieszkających lub uczących się w województwie lubelskim (pod warunkiem, że nie pobierają takich świadczeń w innym województwie), znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Lubelska kuźnia talentów

Projekt adresowany jest wyłącznie do zdolnych uczniów szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe mieszkających lub uczących

się w województwie lubelskim (pod warunkiem, że nie pobierają takich świadczeń w innym województwie), również znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Instytucja Zarządzająca programem FEL 2021-2027 w ramach wszystkich edycji ww. projektów planuje objąć wsparciem w postaci stypendiów aż 5250 uczniów z terenu naszego województwa.

Nabory wniosków

DW EFS planuje przeprowadzić łącznie aż 12 naborów stypendialnych w ramach Działania 10.3 i 10.4 na lata szkolne: 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027, 2027/2028 oraz 2028/2029. Za nami są już pierwsze dwa nabory wniosków o dofinansowanie projektów w trybie niekonkurencyjnym. Trwały one od 25.05 do 9.06.2023 r. Kolejne nabory planowane są na przełomie lutego/marca 2024 r. Łączna kwota przeznaczona na każdy nabór związany z programami pomocy stypendialnej dla uczniów zdolnych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej wynosi w ramach:

- Działania 10.3 Kształcenie ogólne ponad 1,17 mln euro, tj. prawie 5,4 mln zł,
- Działania 10.4 Kształcenie zawodowe ponad 630 tys. euro, tj. blisko 2,9 mln zł.

DW EFS

Jak informować o projekcie

„Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji” to publikacja, która precyzyjnie wyjaśnia zasady jakie obowiązują wszystkich beneficjentów Funduszy Europejskich. Dla osób korzystających z programów unijnych jest to niezwykle ważny materiał, gdyż niewłaściwa realizacja obowiązków promocyjnych skutkować może nawet pomniejszeniem dofinansowania.

Jak piszą we wstępie autorzy podręcznika:

„Działania informacyjne i promocyjne są elementem realizacji projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich. Działania te są równie istotne, jak wszystkie pozostałe i podlegają kontroli.”

Podręcznik zawiera wszystko to, co beneficjent powinien wiedzieć o swoich obowiązkach informacyjno-promocyjnych. Znajdują się w nim również in-

formacje, w jaki sposób te obowiązki wypełnić. Należy mieć na uwadze, że niewłaściwe wypełnienie tych obowiązków może skutkować nawet korektami finansowymi.

Przypominamy, że w umowie o dofinansowanie projektu także znajdują się zapisy dotyczące obowiązków informacyjno-promocyjnych.

„Pamiętaj, że realizując swój projekt, bierzesz udział w komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce. Dlatego tak

ważne jest to, aby działania komunikacyjne realizować dobrze i efektywnie, bo składają się one na postrzeganie Funduszy Europejskich, a tym samym Unii Europejskiej.”

[Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji](#)

Polityka Senioralna – przedsięwzięcie priorytetowe Województwa Lubelskiego

Im więcej wiemy o starości, tym łatwiej nam będzie rozumieć samych siebie i naszych najbliższych

SMARCZEWSKI

Struktura ludności według wieku w województwie lubelskim zmienia się z roku na rok. Maleje liczba dzieci i młodzieży, a wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. W 2021 r. na 100 osób w wieku poniżej 20 roku życia przypadło aż 98 osób w wieku 65 lat i więcej, podczas, gdy w 2000 r. było to tylko 47 osób.

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących struktury ludności według biologicznych grup wiekowych wynika, że w 2021 r. osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 20% mieszkańców województwa lubelskiego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób w wieku 65 lat i więcej zwiększyła się o niemal 6%. To właśnie nasze województwo znalazło się wśród tych, w których proces starzenia się społeczeństwa przebiegać będzie najszybciej. Szacuje się, że w 2050 r. liczba osób w wieku 65 lat i więcej wzrośnie aż o 78,7 %, a osób w wieku 80 lat i więcej, aż o 113 %, przy czym odsetek tych osób w regionie będzie jednym z najwyższych w kraju. Przewiduje się, że zjawisko podwójnego starzenia się społeczeństwa będzie narastało. W województwie lubelskim wszystkie wskaźniki zagrożenia ubóstwem (skrajnym, relatywnym i ustawowym) są wyższe niż ogólnopolskie. Dodatkowo sytuacja epidemiczna spowodowała ograniczenie w dostępie osób starszych

do usług społecznych oraz poradnictwa specjalistycznego. Stała się również przyczyną pojawienia się nowych sytuacji kryzysowych, także wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ocena Zasobów Społecznych

Zgodnie z Oceną Zasobów Społecznych za 2021 rok przygotowaną przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) w Lublinie, z uwagi na występujące problemy społeczne istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej w tym na usługi opiekuńcze, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych. W 2021 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych w ramach zadań własnych Gminy, skorzystały ogółem 5 423 osoby a z usług specjalistycznych 273 osoby. Według Sprawozdania MRIPS-03R w 2021 r. aż 15% gmin (31 z 213 gmin) z naszego województwa nie realizuje usług opiekuńczych.

Pomoże EFS+

Odpowiedzią na problemy i potrzeby regionu wynikające z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oraz konieczności rozwoju usług opiekuńczych, jest przedsięwzięcie strategiczne – Polityka Senioralna (EFS+) planowane do finansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, w ramach Działania 8.5 Usługi społeczne programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (FEL 2021-2027). Należy podkreślić fakt, że Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej będzie realizował ww. przedsięwzięcie we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi gminami z województwa lubelskiego, na podstawie umów partnerskich. Nabór na pierwszą edycję projektu w trybie niekonkurencyjnym w ramach Działania 8.5 rozpoczął się w dn. 18.05.2023 r. Kwota przeznaczona na dofinansowanie tego projektu wynosi 14 843 851,00 Euro, tj. 68 133 276,09 PLN. Głównym celem projektu Polityka Senio-

ralna (EFS+) jest poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, dla seniorów 65+ z województwa lubelskiego, w szczególności dla osób w niekorzystnej sytuacji. Usługami świadczonymi w społeczności lokalnej, we wszystkich planowanych edycjach projektu, objętych zostanie ok. 60 416 osób, co stanowi 15% populacji osób 65+ z terenu naszego województwa. Oferowane wsparcie korzystnie wpłynie na zwiększenie dostępności do usług społecznych dla osób w wieku 65+ w kontekście wzrastającego zapotrzebowania wynikającego z sytuacji demograficznej województwa.

Planowane wsparcie

W projekcie zaplanowane zostały następujące działania:

- a) usługi opiekuńcze świadczone w społeczności lokalnej, w formach dziennych i całodobowych, w tym rodzinne domy pomocy i dzienne domy pomocy;
- b) tworzenie warunków i usług w zakresie opieki nad osobami potrze-

bującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania, w tym usługi opiekuńcze (w tym specjalistyczne), mobilne usługi asystenckie (m.in. rehabilitacyjne, fizjoterapeutyczne, pielęgniarstwo, pielęgnacyjne, psychologiczne, pedagogiczne, kosmetyczne i fryzjerskie), usługi teleopieki (m.in. opaski życia), usługi transportowe (m.in. "door to door"), indywidualne poradnictwo specjalistyczne, usługi pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu opiekuńczego na rzecz seniorów;

- c) wsparcie opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa dla faktycznych opiekunów osób starszych, doradztwo, indywidualne poradnictwo w zakresie dot. sprawowania opieki nad osobą niesamodzielną oraz porad specjalistycznych, w tym m.in. prawnych czy psychologicznych dla opiekunów faktycznych;

d) szkolenia kadry świadczącej bezpośrednio usługi na rzecz seniorów w społeczności lokalnej;

e) pomoc prawna dla osób 65+ mających problemy z czytaniem i zrozumieniem dokumentów urzędowych, wsparcie w rozwiązywaniu indywidualnych problemów prawnych np. w sprawach spadkowych;

f) założenie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

g) Realizacja tego projektu przyczyni się do zwiększenia dostępu do wysokiej jakości spersonalizowanych usług świadczonych w środowisku lokalnym. Pozwoli również zniwelować różnice w dostępności tych usług na terenach wiejskich i miejskich. Projekt będący odpowiedzią na zmiany demograficzne zachodzące w naszym województwie, wpisuje się w jeden z priorytetów UE realizując ideę deinstytucjonalizacji usług społecznych.

DW EFS

Zajęcia dla seniorów prowadzone w projekcie realizowanym przez Zgromadzenie Sług Jezusa

„Lubelskie dla Ukrainy!”

Jednym z ważniejszych dla Województwa Lubelskiego programów jest obecnie Interreg NEXT Polska–Ukraina 2021-2027 (wcześniej Program Polska–Białoruś–Ukraina 2014-2020). Daje on szanse na wzmacnianie więzi między mieszkańcami naszego pogranicza, kontynuowanie współpracy oraz rozwój obszarów objętych współpracą.

Program Interreg NEXT Polska–Ukraina obejmuje swoim zasięgiem zachodnie obwody Ukrainy oraz wschodnie regiony Polski. Obecnie po stronie polskiej są to obszary borykające się ze znacznym napływem uchodźców w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę. Kryzys uchodźczy rozprzestrzenił się zresztą także na inne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Tym samym wzrosło znaczenie regionów zachodnich Ukrainy jako punktów tranzytowych dla dystrybucji pomocy materialnej i humanitarnej. W tej części Ukrainy schronienie znajdują nie tylko uchodźcy wojenni, ale także relokowani przedsiębiorcy z terenów objętych działaniami wojennymi. Wyzwaniem stało się z całą pewnością zapewnienie migrantom wewnętrznym bezpieczeństwa i przede wszystkim pomocy medycznej. Konieczne jest również zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych, w tym zapewnieniu sprzętu elektroenergetycznego. Obszar ten wymaga zwiększonego wsparcia ze strony sąsiadów.

Pomoc z Interregu

Istotna rola w tej sytuacji przypada Województwu Lubelskiemu. Nasz region od pierwszych dni ataku Federacji Rosyjskiej na Ukrainę organizuje i zapewnia pomoc migrantom. Dostarcza także niezbędne wsparcie dla ukraińskich regionów partnerskich. Dla Lubelszczyzny, położonej na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, szczególnie ważne są obwody partnerskie: lwowski, wołyński, zakarpaccy, a także rówieński, tarnopolski i iwano-frankowski. Jednym z głównych wyzwań stało się zapewnienie warunków do natychmiastowej reakcji na zagrożenie zdrowia i życia ludności. W odpowiedzi na te potrzeby Wspólny Komitet Monitorujący (WKM) Programu Polska–Białoruś–Ukraina 2014-2020 (obecnie Program Interreg Polska–Ukraina 2021-2027) podjął decyzję o wyborze dodatkowych projektów w ramach bezpośredniej, pozakonkursowej procedury grantowej. Decyzja WKM podjęta została zgodnie z art. 11 Rozporządzenia Unii Europejskiej nr 2022/2192 i jest odpo-

wiedzią na wyzwania migracyjne w Ukrainie i w Polsce.

Pieniądze pochodzą z oszczędności powstałych w trakcie wdrażania Programu Polska–Białoruś–Ukraina 2014-2020. Zgodnie z postanowieniami WKM każdy z czterech polskich regionów należących do Programu PL–BY–UA, w tym województwo lubelskie, otrzymało możliwość wykorzystania dodatkowych środków w kwocie 0,5 mln euro, które zostaną przeznaczone na sfinansowanie zakupu karetek oraz sprzętu medycznego.

Pomożemy ukraińskiej służbie zdrowia

W odpowiedzi na realne potrzeby zachodnich regionów Ukrainy w Departamencie Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego opracowano projekt zatytułowany „Lubelskie dla Ukrainy”. Jego celem jest wsparcie ukraińskiej służby zdrowia służące jakości opieki nad obywatelami Ukrainy w nagłych przypadkach zagrożenia życia i zdrowia. Realizatorem projektu z ramienia Województwa Lubelskiego jest Lubelski Park Naukowo-Technologiczny S.A. Projekt realizowany będzie do końca 2023 roku. Cel projektu zostanie osiągnięty poprzez zakup i dostawę dla 4 obwodów partnerskich Samorządu Województwa Lubelskiego, tj. lwowskiego, wołyńskiego, rówieńskiego i zakarpaccy, darów:

- 4 w pełni wyposażonych karetek pogotowia ratunkowego,
- 320 opasek zaciskowych,
- 320 zestawów opatrunkowych,
- 4 aparatów prądotwórczych o mocy 6 kW.

W ramach współpracy regionów partnerskich naszego województwa zostały zakupione karetki i sprzęt, które zostaną przekazane bezpośrednio do placówek medycznych we Lwowie, Łucku, Równem i Użgorodzie.

Lekcje języka polskiego w Nałęczowie

DSIR UMWL

Kraśnik walczy z wykluczeniem społecznym

Kraśnik wzbogacił się o placówkę zajmującą się zwalczaniem zjawiska wykluczenia społecznego – Środowiskowe Centrum Wsparcia. Stało się to dzięki wsparciu Funduszy Europejskich. Pierwsi podopieczni do nowego Centrum trafiają już we wrześniu 2023 r.

Za kilka minut Środowiskowe Centrum Wsparcia oficjalnie rozpocznie działalność

Pierwszy w powiecie

Nowo utworzone Centrum zostało otwarte w połowie czerwca. Jest odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby związane z opieką nad osobami z niepełnosprawnościami, w tym również osobami starszymi, osobami młodymi i dziećmi. To jedyny tego typu obiekt w powiecie kraśnickim, który tak kompleksowo zabezpiecza potrzeby swoich podopiecznych. – *Jestem przekonany, że powstałe Środowiskowe Centrum Wsparcia przyczyni się do znaczącej poprawy życia rodzin i osób, które potrzebują pomocy i wsparcia ze strony władz samorządowych. Niech ten obiekt służy wszystkim mieszkańcom powiatu kraśnickiego i stanowi wzorową placówkę w naszym regionie* – mówił podczas otwarcia **Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.**

W strukturze placówki będą funkcjonowały dwa Środowiskowe Domy Samopomocy przeznaczone dla:

- osób z autyzmem i niepełnosprawnością sprzężoną (typ D);
- osób cierpiących na przewlekłe zaburzenia psychiczne, w tym seniorów zmagających się z chorobą Alzheimera czy demencją starczą (typu C).

Podopieczni placówki mogą liczyć na wysokiej jakości usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, transport, a także specjalistyczne poradnictwo. Centrum świadczyć będzie również opieką całodobową i wytnieniową. Ośrodek znacząco wzmocni poziom wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnościami oraz pozwoli włączyć tych ludzi do życia społecznego.

Unijne pieniądze wspomogły rewitalizację

Jak mówił Starosta Kraśnicki Andrzej Rolla, Centrum służyć będzie mieszkańcom powiatu ze szczególnym uwzględnieniem ludzi mieszkających w pobliżu nowej placówki, a więc przy al. Niepodległości w Kraśniku. Z diagnozy sytuacji, jaką dysponuje powiat, jednoznacznie wynika, że jest to miejsce, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Jest to również zgodne z zapisami Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023. Istniejąca sytuacja rodzi poważne konsekwencje dla poziomu życia mieszkańców, szczególnie tych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Po Środowiskowym Centrum Wsparcia gości oprowadziła jego Dyrektorka Katarzyna Wójtowicz

Na potrzeby projektu powiat wykorzystał niszczący budynek po dawnej przychodni specjalistycznej. I właśnie w oparciu o tę lokalizację samorząd złożył wniosek o dofinansowanie projektu do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Projekt uzyskał dotację z Regionalnego Programu Operacyjnego. Było to ponad 15 milionów 300 tysięcy złotych. Ponad milion osiemset dołożył Budżet Państwa. Całość kosztowała jednak ponad dwadzieścia dwa miliony złotych, pięć milionów dołożył więc powiat.

– Za te pieniądze budynek został wyremontowany i przebudowany w sposób, który zapewnił mu nową funkcjonalność. Lista wykonanych robót jest bardzo długa. Wśród nich znalazło się: dobudowanie nowej kondygnacji, przebudowa ścian wewnętrznych i budowa szybu windy, klatki schodowej, pochylni i podestów wraz ze schodami zewnętrznymi. Budynek został całkowicie wyposażony, zyskał nowe przyłącza do kanalizacji i mediów. Udało się także na nowo zagospodarować teren wokół budynku. Wykonanie tych wszystkich prac pozwoliło na wyprowadzenie znacznego obszaru miasta i powiatu z sytuacji kryzysowej. Zdegradowana przestrzeń publiczna zyskuje nowe funkcje społeczne, w tym usługi opiekuńcze i lecznicze.

Uczestnicy otwarcia mogli obejrzeć wystawę prezentującą proces budowy nowego Centrum Wsparcia

Rewitalizacja szansą na rozwiązywanie problemów społecznych

Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, ograniczenie ubóstwa oraz wykluczenia społecznego, poprawa środowiska zamieszkania, ochrona dziedzictwa, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju – to główne cele działań związanych z rewitalizacją obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich

Ponad 80 zakończonych projektów o łącznej wartości blisko 550 mln zł z dofinansowaniem w kwocie przekraczającej 330 mln zł, dziesiątki zrewitalizowanych obszarów i przestrzeni o charakterze publicznym oraz przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej o łącznej powierzchni prawie 100 ha, setki odnowionych budynków (w tym wiele cennych zabytków przeznaczonych przede wszystkim na cele publiczne), setki przedsiębiorstw ulokowanych w zrewitalizowanych obszarach oraz nowe miejsca pracy. To tylko niektóre z osiągniętych już efektów działań wspieranych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji obszarów na terenie gmin wiejskich oraz miejskich.

Hrubieszowskie Centrum Dziedzictwa

Jednym z ostatnio zakończonych projektów w tym zakresie jest projekt Miasta Hrubieszów pn. „Hrubieszowskie Centrum Dziedzictwa szansą na ożywienie społeczno-gospodarcze w obszarze rewitalizacji”. Wartość całkowita inwestycji wyniosła blisko 17,5 mln zł, a dofinansowanie z UE prawie 9,3 mln zł. Projekt polega na aktywizacji i integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym seniorów, młodzieży, rodzin, a także rozwijaniu idei wolontariatu, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie różnych form aktywności, wspieraniu organizacji społecznych i współpracy między nimi a instytucjami publicznymi. Inwestycja jest odpowiedzią na główny problem, jakim jest duże wykluczenie społeczne i niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru.

W Adamowie powstały doskonałe warunki do wypoczynku

W ponad 100-letnim budynku, zbudowanym w stylu końcowej fazy secesji, powstało miejsce, na które od lat czekali mieszkańcy Hrubieszowa. Teraz to przyjazna przestrzeń spotkań młodych liderów, organizacji pozarządowych, miejsce edukacyjno-rozwojowe dla dzieci i rodziców. Mieści się tam Miejska Biblioteka Publiczna z doskonale wyposażoną wypożyczalnią dla dzieci, młodzieży i dorosłych, czytelnią prasy, świetnie zaopatrzonej działy multimedialnej, pracownią dla twórców, a także wielofunkcyjną salą konferencyjną. Oprócz biblioteki na parterze będzie funkcjonował Punkt Informacji Turystycznej. Ponadto w budynku powstanie Hrubieszowskie Centrum Wolontariatu, Centrum Partnerstwa Publiczno-Społecznego oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Wokół budynku została wykonana droga dojazdowa, oświetlenie, a także plac zabaw i ogródek letni. Budynek w pełni dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Szacunkowo z obiektu w ciągu roku będzie korzystać 780 osób.

DW EFRR

Pieniądze na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W Radzynie Podlaskim dzięki wsparciu Funduszy Europejskich powstały dziesiątki instalacji fotowoltaicznych

Województwo Lubelskie kontraktuje kolejne umowy w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. 28 kwietnia br. podpisane zostały 3 umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) na kwotę blisko 680 mln zł (przy dofinansowaniu unijnym wynoszącym blisko 580 mln zł). Umowy dotyczą wsparcia m.in. dla samorządów, podmiotów leczniczych, przedsiębiorców i mieszkańców naszego regionu. W wydarzeniu udział wzięli Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Chodzi o 3 umowy na realizację projektów pn. „Fundusz Powierniczy Województwa Lubelskiego” w ramach Działania 4.7, 4.9 i 4.10. Za wdrażanie dwóch z nich (Działanie 4.7 i Działanie 4.9) odpowiada Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a za jednego (Działanie 4.10) - Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie (LAWP). BGK będzie mógł pełnić funkcję Podmiotu Wdrażającego Fundusz Powierniczy i następnie wybierać Partnerów Finansujących, którzy udzielą ostatecznym odbiorcom wsparcia w formie instrumentów finansowych na inwestycje w OZE.

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

- Bank Gospodarstwa Krajowego będzie przekazywał pieniądze pośrednikom finansowym. Łącznie z poprzednią umową i z dwoma rozpoczętymi programami związanymi z wyposażaniem i doposażeniem straży pożarnej oraz z marketingiem gospodarczym w województwie lubelskim mamy już zaangażowanych miliard złotych środków unijnych. Jesteśmy w absolutnej czołówce jeśli chodzi o uruchamianie środków z nowej perspektywy - podkreślił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Umowy podpisane w kwietniu uwalniają znaczące środki na finansowanie w formie zwrotnej

inwestycji w instalacje odnawialnych źródeł energii. - Mamy pełną świadomość, że w Polsce magazynów energii powinno być więcej, i stąd te działania. Transformacja energetyczna jest niezwykle ważna w wymiarze regionalnym i krajowym. Podkreślamy naszą gotowość do wyboru pośredników finansowych, którzy będą udzielać atrakcyjnych pożyczek - mówiła Anna Gajewska z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Rosnące potrzeby energetyczne gospodarki regionu warunkują wzrost znaczenia producentów energii rozproszonej z OZE oraz wspólnot energetycznych. Należy dążyć zatem do wzrostu liczby prosumentów i zwiększenia liczby

obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym.

Fundusz Powierniczy

Przedmiotem umów zawartych z BGK będzie utworzenie i zarządzanie Funduszem Powierniczym oddzielnym dla każdego Działania, wybór partnerów finansujących, którzy następnie będą udzielać ostatecznym odbiorcom wsparcia w formie instrumentów finansowych na inwestycje związane z dywersyfikacją źródeł wytwarzanej energii (w tym wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii), redukcji ich emisyjności oraz zintensyfikowania transformacji energetycznej gospodarki regionu. W Działaniach przewidziano udzielanie pożyczek z możliwością łączenia ich z dotacjami przewidziano w:

- Działaniu 4.7 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, którego wartość wynosi ponad 414 mln zł, a dofinansowanie unijne ponad 352 mln zł;
- Działaniu 4.9 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych, którego wartość wynosi ponad 55 mln zł, a dofinansowanie unijne blisko 47 mln zł.

Inwestycje sfinansowane z tych Działań w formie pożyczek dotyczyć będą budowy i rozbudowy instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, lub instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła. Dotacja połączona z pożyczką przeznaczona zostanie na koszty magazynu energii działającego na potrzeby danego źródła OZE, a w przypadku interwencji dotyczących odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej dodatkowo, jeśli budynek pokryty jest azbestem, na koszty związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, wymianą pokrywy dachowej oraz izolacją termiczną przed dokonaniem montażu instalacji.

Coś dla przedsiębiorcy

Z kolei Działanie 4.10 Wykorzystanie OZE w gospodarce skierowane jest do przedsiębiorców. Wartość tego projektu wynosi ponad 209 mln zł, z czego dofinansowanie unijne sięga blisko 178 mln zł. Wsparcie w formie pożyczek trafi do firm prowadzących inwestycje polegające na instalacji odnawialnych

źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub/i ciepłej (również z magazynami energii/ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz w przypadku instalacji do produkcji energii elektrycznej przyłączeniem do sieci).

Dotacja połączona z pożyczką będzie przeznaczona na koszty magazynów energii działających na potrzeby danego źródła OZE. Ostatecznymi odbiorcami w ramach instrumentów finansowych będą: mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz spółki prawa handlowego, w których większość udziałów posiadają JST lub ich związki oraz spółdzielnie energetyczne, porozumienia cywilnoprawne reprezentowane przez klastry energii i obywatelskie społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej.

Zielony Ład

Realizacja wszystkich wymienionych Działań jest zgodna z polityką klimatyczno-energetyczną UE, w tym z celami Europejskiego Zielonego Ładu, a wszystkie wspierane inwestycje końcowe będą musiały wykazać wyraźny pozytywny wpływ na środowisko, przedstawiony w formie oszczędności energii lub wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

- Zielona energia to niższe rachunki dla Polaków i polskich firm oraz zmniejszone emisje gazów cieplarnianych. Unia Europejska wspiera produkcję odnawialnej energii zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu. Lubelskie jest liderem wśród polskich regionów we wsparciu ze środków unijnych transformacji energetycznej. Region stał się wręcz Laboratorium Zielonego Ładu. Teraz czas na wprowadzenie instrumentów finansowych jako wehikułu zielonych zmian – mówi **Angela Martinez Sarasola, Dyrektor Wydziału ds. Polski w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej.**

Realizacja inwestycji przyczyni się także do dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii, ograniczenia zużycia paliw kopalnych, ograniczenia emisji CO₂ i pyłów do atmosfery, racjonalnego gospodarowania energią oraz pozwoli na skuteczne rozwiązywanie problemów ekonomicznych związanych ze wzrostem cen energii. Efektem podjętych działań będzie zwiększenie mocy zainstalowanej w źródłach OZE oraz zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem.

Dzięki Funduszom Europejskim tysiące metrów kwadratowych dachów zyskało nową funkcjonalność. Służą za mikro elektrownie

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

– możliwości dla osób młodych

Głównym problemem ze znalezieniem zatrudnienia przez osoby młode po zakończeniu edukacji jest brak doświadczenia zawodowego. To zmniejsza ich możliwości u pracodawcy, który często stawia na wykwalifikowanego i doświadczonego pracownika. Jak pokazują statystyki 13,1% osób w wieku 15-29 lat w UE w 2021 r. nie pracowało, nie kształciło się ani nie szkoliło (tzw. młodzież NEET)*, źródło: Eurostat Statystyki dotyczące młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą.

*Termin **młodzież NEET** (not in employment, education and training) to angielski akronim oznaczający osobę, która nie pracuje, nie uczy się, nie studiuje i nie doksztala.

Źródło: <https://www.freepik.com/>

Czy wiesz, że...

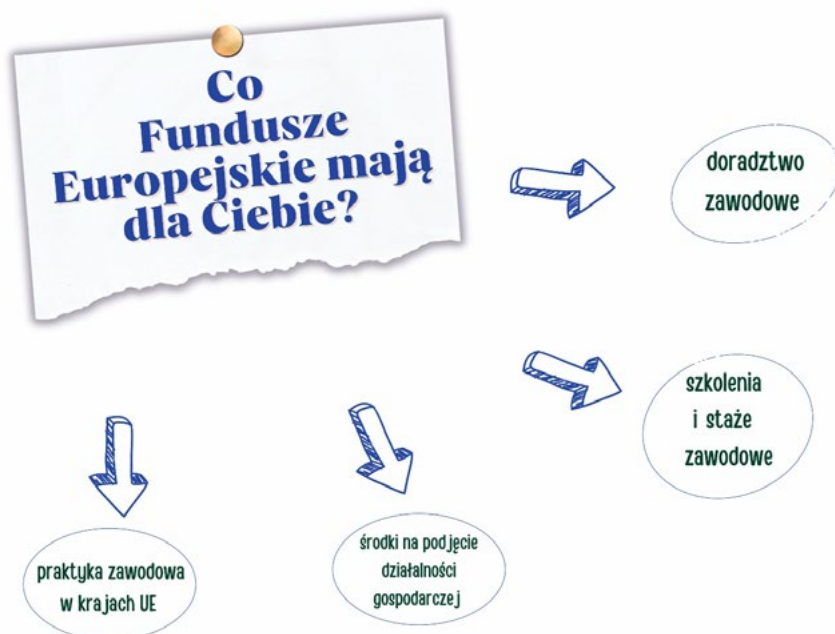
Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoby bezrobotne do 30 roku życia to osoby młode

Fundusze Europejskie wychodzą naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie jako Instytucja Pośrednicząca w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, będzie wdrażał działania, w ramach których osoby młode będą odbiorcami realizowanych form wsparcia. Dedykowane wsparcie zwiększy szanse osób młodych na uzyskanie zatrudnienia.

Bądź na bieżąco, odwiedź stronę: [Fundusze Europejskie dla Lubelskiego](https://fundusze.lubelskie.pl)

grafika WUP

Działanie 9.1 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP nabór wniosków zakończony: 27.04.2023 r.

formy wsparcia

jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, bony zatrudnieniowe i na zasiedlenie, szkolenia i staże zawodowe – pomoc realizowana wyłącznie przez miejski i powiatowe urzędy pracy;

Działanie 9.8 Aktywizacja zawodowa – projekty OHP naboru wniosków: 28.07.2023 r. – 08.08.2023 r.

formy wsparcia

doradztwo zawodowe
szkolenia i staże zawodowe

Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa (Programy obejmujące instrumenty aktywizacji zawodowej osób młodych w wieku 18-29 lat należących do grupy NEET, które znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy w ramach inicjatywy ALMA) nabór wniosków: październik 2023 r.

formy wsparcia

praktyka zawodowa w krajach UE - ALMA transgraniczny program mobilności osób młodych (w wieku 18–29 lat), które nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą. Uczestnik może skorzystać m.in. z: **stażu pracy** w innym państwie członkowskim UE przez okres od 2 do 6 miesięcy; kompleksowego cyklu projektowego z **coachingiem i doradztwem**.

Działanie 8.3 Integracja społeczno-gospodarcza obywateli państw trzecich nabór wniosków: 21.06.2023 r. – 03.07.2023 r. oraz 19.07.2023 r. – 31.07.2023 r.

formy wsparcia

wsparcie tłumacza, kursy języka polskiego
szkolenia zawodowe
pomoc w lepszym funkcjonowaniu w polskim społeczeństwie

Działanie 8.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa nabór wniosków: 28.06.2023 r. – 10.07.2023 r.

formy wsparcia

integracja społeczna
doradztwo zawodowe
szkolenia i staże zawodowe

Działanie 9.4 Zrównoważony rynek pracy nabór wniosków: 09.06.2023 r. – 20.06.2023 r.

formy wsparcia

doradztwo zawodowe,
szkolenia i staże zawodowe

Działanie 8.4 Integracja społeczno-gospodarcza społeczności marginalizowanych – nabór wniosków – grudzień 2023 r.

formy wsparcia

działania w zakresie edukacji młodzieży
działania w zakresie edukacji prozdrowotnej
kursy, szkolenia zawodowe

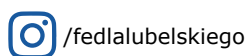
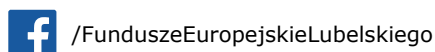
Fundusze Europejskie

Punkt kontaktowy Funduszy Europejskich w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Lublinie
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin, III piętro, pokój 330
tel. 81 463 53 63, 605 903 491
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

WAŻNE !

SZCZEGÓŁY UDZIAŁU W PROJEKTACH UZYSKASZ PO PODPISANIU UMÓW WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY Z REALIZATORAMI

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Główny Punkt Informacyjny w Lublinie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20–151 Lublin
tel.: (81) 441 68 64, (81) 441 68 65
e -mail: kontakt@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Zamościu

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Partyzantów 3, 22–400 Zamość
tel.: (84) 63 80 267
e -mail: zamosc@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Chełmie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Mickiewicza 37, p. 112, 22–100 Chełm
tel.: (82) 56 51 921, 514 924 194
e -mail: chelm@feu.lubelskie.pl

Departament Zarządzania Programami Regionalnymi   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20–151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e -mail: drpo@lubelskie.pl

Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20–151 Lublin
tel.: (81) 441 65 75, fax: (81) 441 65 76
e -mail: defrr@lubelskie.pl

Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Czechowska 19, 20–072 Lublin
tel.: (81) 441 68 43, fax: (81) 441 68 53
e -mail: efs@lubelskie.pl

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Wojciechowska 9a, 20–704 Lublin tel.: (81) 462 38 12, (81) 462 38 31
fax: (81) 462 38 40
e -mail: lawp@lubelskie.pl

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Obywatelska 4, 20–092 Lublin
tel.: (81) 463 53 63
e -mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

Biuro Certyfikacji i Księgowania Wydatków   pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20–151 Lublin
tel.: (81) 441 65 82, fax: (81) 441 65 79
e -mail: certyfikacja@lubelskie.pl

Biuro Rzecznika Funduszy Europejskich   pon. 7:30–17:30; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20–151 Lublin
tel.: (81) 478 13 31, fax: (81) 478 13 32
e -mail: rzecznikrpo@lubelskie.pl

